

АНАТОМІЯ ІЛЮСТРУВАННЯ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>023 Образотворче мистецтво, ,декоративне мистецтво,</i>
Освітня програма	<i>Образотворче мистецтво FINE ARTS</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредити ЄКТС/ 150 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції та практичні заняття</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лекції та практичні заняття: викладач, Гулевич Сергій Олександрович hulievych@gmail.com</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Курс «Анатомія ілюстрування» спрямований на розширення досвіду ілюстрування як способу контекстуалізованої візуальної комунікації. Різноманітність візуальної мови ілюстрування, способів вираження, різноманіття та його доступність через глобалізацію та всеможливу трансляцію дозволяють ілюстрації як явищу мати значний вплив на суспільство. Курс передбачає аналітичний аналіз головного меседжу закладеного в ілюстрацію. Серед яких ті які передаються мистецтвом ілюстрації. На заняттях студенти зможуть визначати ону сутність змісту ілюстрації: як вміст ілюстративного зображення може ображати, шокувати, погрожувати, висміювати, виражати невдоволення та проголошувати відданість; викликати неприємну реакцію; бути навчальним або дегенративним та регресивним.

Основним практичним напрямком є розширення знань в ілюструванні антропологічних образів, частин тіла тощо

Мета опанування дисципліни – отримання студентами компетентностей, пов'язаних з ілюстрацією на основі зображення людини.

Предметом навчальної дисципліни є ілюстрація.

Компетентності: здатність до: креативної інтерпертації базових та фундаментальних знань з історії книги та книжкової ілюстрації (на рівні бакалавра); демонстрація творчої уяви через стилізацію; використовувати асоціативну мову при аналітичному аналізі художнього образу; вирішення мистецького завдання на основі проведення дослідження; створювати унікальний та затребуваний продукт образотворчого або декоративного мистецтва.

Програмні результати навчання:

- володіння методикою опрацювання історичних та візуальних (ілюстрацій, наукових ілюстрацій) джерел;
- здатність інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконографічні та інші чинники образотворення;
- здатність аналізувати та досліджувати ідеї та зміст через художньо-образну мову ілюстрації;
- вміння застосовувати сучасні інструменти і технології створення ілюстрації.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна викладається в 2-му семестрі 1-го курсу навчання, освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти. Курс не залежить від навчальних дисциплін в структурно-логічній схемі освітньої програми.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ до анатомії ілюстрування.

Тема 1.1. Історія анатомічного ілюстрування.

Тема 1.2. Роль анатомічного ілюстрування історії мистецтва

Розділ 2. Основи анатомії людини.

Тема 2.1. Ілюстрування систем організму (кісткова, м'язова, дихальна, шкірна тощо).

Тема 2.2. Структура та функції основних органів.

Розділ 3. Техніки анатомічного ілюстрування.

Тема 3.1. Традиційні техніки (графіт, туш, акварель).

Тема 3.2. Сучасні методи ілюстрування.

Розділ 4. Пропорції та перспектива в анатомічних ілюстраціях.

Тема 4.1. Вивчення людських пропорцій.

Тема 4.2. Відтворення глибини й об'єму в анатомічних ілюстраціях.

Тема 4.3. Основи перспективи та її застосування в анатомічній ілюстрації.

Розділ 5. Частини тіла.

Тема 5.1. Голова та шия.

Тема 5.2. Тулуб.

Тема 5.3. Верхні кінцівки.

Тема 5.4. Нижні кінцівки.

Розділ 6. Рух та динаміка.

Тема 6.1. Вивчення руху людського тіла.

Тема 6.2. Динамічні ілюстрації.

Розділ 7. Ілюстрування паталогій.

Тема 6.1. Відтворення патологічних змін у органах та тканинах.

Тема 6.2. Пошук художнього образу на основі паталогії.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Гловацький А., Черкасов В., Сапін М. Анатомія людини: підручник у 3 т. Т. 1. Вінниця: Нова Книга, 2013. 368 с. : іл. https://books.google.com.ua/books?id=w7bSCQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_vpt_read#v=onepage&q&f=false
2. Barrington Barber. Drawing Anatomy. London: Arcturus, 2011. 459 p.
3. Giovanni Civardi. Drawing Human Anatomy. Great Britain, 1995. 89 p. <https://ru.scribd.com/document/392217275/117863683-drawing-human-anatomy-by-Giovanni-Civardi-pdf>

Додаткова література

1. Неттер Френк. Атлас анатомії людини. Пер Цегельського А. Львів: Наутіліус, 2004. 592 с.

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Лекція 1. Вступ до анатомії ілюстрування.

(Історія анатомічного ілюстрування. Роль анатомічного ілюстрування історії мистецтва).

Перелік основних питань:

1. Які основні етапи розвитку анатомічного ілюстрування можна виділити в історії?
2. Як анатомічне ілюстрування вплинуло на розвиток медичних знань та практик?
3. Які відомі художники і вчені зробили найбільший внесок у розвиток анатомічного ілюстрування?
4. Яку роль відіграло анатомічне ілюстрування в історії мистецтва?

Дидактичні засоби:

Презентація PowerPoint/Keynote/PDF за темою лекції.

Лекція 2. Основи анатомії людини.

(Ілюстрування систем організму. Структура та функції основних органів).

Перелік основних питань:

1. Які основні системи організму людини ви знаєте і яку роль вони виконують?
2. Як структура органу пов'язана з його функціями?
3. Які ключові особливості кісткової та м'язової систем необхідно враховувати при їх ілюструванні?
4. Чому важливо точно зображати нервову систему і які її основні частини?

Дидактичні засоби:

Презентація PowerPoint/Keynote/PDF за темою лекції.

Лекція 3. Техніки анатомічного ілюстрування.

(Традиційні техніки. Сучасні методи ілюстрування).

Перелік основних питань:

1. Які традиційні техніки анатомічного ілюстрування ви знаєте і в чому полягають їхні особливості?
2. Як використання графіту та туші впливає на точність і деталізацію анатомічних ілюстрацій?
3. Які сучасні методи цифрового ілюстрування використовуються в анатомії і які їх переваги?
4. Як поєднання традиційних та сучасних технік може покращити якість анатомічних ілюстрацій?
5. Які фактори впливають на вибір техніки для створення анатомічних ілюстрацій?

Дидактичні засоби:

Презентація PowerPoint/Keynote/PDF за темою лекції.

Лекція 4. Пропорції та перспектива в анатомічних ілюстраціях.

(Вивчення людських пропорцій. Відтворення глибини й об'єму в анатомічних ілюстраціях).

Основи перспективи та її застосування в анатомічній ілюстрації).

Перелік основних питань:

1. Які є основні принципи пропорцій у людському тілі, і як вони застосовуються в анатомічних ілюстраціях?
2. Як врахування пропорцій впливає на реалістичність анатомічних ілюстрацій?
3. Які техніки можна використовувати для відтворення глибини й об'єму в анатомічних ілюстраціях?
4. Що таке перспектива і які її основні принципи, що застосовуються в анатомічних ілюстраціях?
5. Як правильно використовувати перспективу для зображення різних частин тіла в анатомічних ілюстраціях?

Дидактичні засоби:

Презентація PowerPoint/Keynote/PDF за темою лекції.

Лекція 5. Частини тіла.

(Голова та шия. Тулуб. Верхні кінцівки. Нижні кінцівки).

Перелік основних питань:

1. Які основні анатомічні структури голови та шиї і як їх правильно ілюструвати?

2. Які анатомічні особливості потрібно враховувати при ілюструванні тулуба?
3. Як правильно зображати верхні кінцівки, враховуючи їх анатомічну будову?
4. Які основні структури нижніх кінцівок і які техніки використовуються для їх точного зображення?
5. Як врахування функціональних взаємозв'язків між частинами тіла впливає на анатомічні ілюстрації?

Дидактичні засоби:

Презентація PowerPoint/Keynote/PDF за темою лекції.

Лекція 6. Рух та динаміка.

(Вивчення руху людського тіла. Динамічні ілюстрації).

Перелік основних питань:

1. Які основні принципи потрібно враховувати при зображенні руху людського тіла?
2. Які техніки можуть бути використані для створення динамічних ілюстрацій, які передають відчуття руху?
3. Як правильно зображати взаємодію м'язів та суглобів під час різних типів руху?
4. Які є типи руху людини, і як їх враховувати при ілюструванні динамічних поз?

Дидактичні засоби:

Презентація PowerPoint/Keynote/PDF за темою лекції.

Лекція 7. Ілюстрування патологій.

(Відтворення патологічних змін у органах та тканинах. Пошук художнього образу на основі патології).

Перелік основних питань:

1. Які основні підходи до ілюстрування патологічних змін у органах і тканинах існують?
2. Як правильно зображати патології так, щоб вони були зрозумілі та точні для медичних спеціалістів?
3. Які етичні та художні аспекти потрібно враховувати при створенні ілюстрацій патологій?
4. Як знайти і реалізувати художній образ, який відображає суть патології, зберігаючи при цьому точність і зрозумілість?

Дидактичні засоби:

Презентація PowerPoint/Keynote/PDF за темою лекції.

Практичні заняття

Практичні заняття мають на меті сприяти засвоєнню і закріпленню змісту дисципліни; сформувати у студентів вміння працювати з творчими проектами. Практичні заняття орієнтовані на тому щоб знання отримані на лекції студенти змогли інтегрувати в тіло власного проекту. В кінці семестру за підсумками дванадцятьох практичних завдань та творчого проекту з дисципліни, виставляється рейтинговий бал.

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми практичного заняття (посилання на інформаційні джерела)</i>
1	Розділ 1. Вступ до анатомії ілюстрування. <i>Літературні джерела: [1, 3]</i>
2	Розділ 2. Основи анатомії людини. <i>Літературні джерела: [1, 2, 3]</i>
3	Розділ 3. Техніки анатомічного ілюстрування. <i>Літературні джерела: [2, 3]</i>
4	Розділ 4. Пропорції та перспектива в анатомічних ілюстраціях. <i>Літературні джерела: [1, 3]</i>
5	Розділ 5. Частини тіла. <i>Літературні джерела: [1, 2, 3]</i>
6	Розділ 6. Рух та динаміка. <i>Літературні джерела: [1, 2, 3]</i>

№ з/п	Назва теми практичного заняття (посилання на інформаційні джерела)
7	Розділ 7. Ілюстрування паталогій. <i>Літературні джерела: [2,3]</i>
8	Екзамен <i>На екзамені оголошується кінцева оцінка, яка ставиться у заліково-екзаменаційну відомість. Студенти, що не набрали 60 балів, а також, ті хто хочуть підвищити свою оцінку виконують екзаменаційну контрольну роботу. Студенти, що недопущені до екзамену можуть здавати на занятті заборгованості. Якщо недопущений студент зміг протягом заняття отримати допуск та має більш ніж 60 балів, він отримує екзаменаційну оцінку на цьому ж занятті. Якщо студент допустився, але 60 балів не набрав, він також має право скласти екзаменаційну. Всі студенти обов'язково мають бути присутні на екзамені.</i>

6. Самостійна робота студента

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин СРС
1	Підготовка до практичних занять	48
2	Підготовка до аудиторних занять	20
3	Підготовка до екзамену	10

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Наукова робота за темою магістерської дисертації», студенти мають змогу ознайомитись з теоретичною складовою під час лекцій (всього 7 лекцій). На практичних заняттях під керівництвом викладача втілюють отримані знання в тіло власних творчих проєктів.

Відвідуваність і виконання завдань

Для студентів, які бажають повноцінно засвоїти програму курсу й отримати відмінні результати навчання, необхідні 100% відвідування лекційних та практичних занять. Пропущені практичні заняття можна відпрацювати. Дедлайн підготовки та виконання завдань — передостаннє практичне заняття в семестрі.

Політика університету:

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: робота на практичних заняттях у формі творчих робіт та доповідей з використанням презентацій, наочних або ілюстративних матеріалів з проблемних питань теми або для обговорення дискусійних положень.

Календарний контроль: творчий перегляд, як контроль етапу та об'єму виконання творчої роботи, проводиться двічі на семестр.

Семестровий контроль: .екзамен

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- роботи виконані на практичних заняттях;
- володіння теоретичним матеріалом;
- індивідуальний творчий проєкт.

Робота студента:

- наявність всіх практичних завдань визначає 50% його рейтингу з дисципліни;
- наявність творчо-практичного проєкту 25% його рейтингу;
- екзамен визначає 25% його рейтингу з дисципліни.

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він:

- бере активну участь у роботі на практичних заняттях;
- своєчасно та якісно виконує практичні завдання.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

- 1) Робота на практичних заняттях передбачає виконання практичних робіт. За одну практичну роботу студент може набрати 4 (чотири) бали:

повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд, практичне застосування у власному проєкті;	4
достатньо повна відповідь (не менше за 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», є незначні неточності, практичне застосування у власному	2
неповне виконання практичного завдання (менше за 60% потрібного об'єму).	1

Календарний контроль:

Календарний контроль проводиться двічі на семестр. Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Умови отримання позитивного календарного контролю	Перший календарний контроль (тиждень 8)	Другий календарний контроль (тиждень 14)
Поточний рейтинг	≥ 20 балів	≥ 40 балів

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг не менше 40 балів.

Семестровий контроль:

Студенти, які виконали всі умови допуску до екзамену, мають рейтингову оцінку 75 балів. Під час екзамену проводиться творчий перегляд авторського проєкту відповідно до наявності параметрів згідно практичних робіт. Перевіряється володіння студентом теоретичних знань за темою. Студенти які виконали всі завдання на достатньо високому рівні отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

Якщо сума балів менша за 40 та виконані умови допуску, студент має продемонструвати наявність всіх практичних робіт та вільне володіння теоретичною складовою. За підсумком виставляється рейтингова оцінка.

Екзаменаційна контрольна робота передбачає 5 запитань по 5 балів за кожне запитання. Питання висуваються з переліку тих які обговорювались на лекціях. За результатами залікової роботи можна отримати 25 балів. Перелік запитань наведено у *Додатку А*.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше, ніж 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

За наявності у студента документів, які підтверджують його участь у наукових конференціях за темою магістерської дисертації, можуть зараховуватись за відповідною тематикою та відповідними балами.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачем, Гулевичем Сергієм

Ухвалено кафедрою графіки (протокол № 13 від 20 червня 2024)

Погоджено Методичною комісією Науково-навчального Видавничо-поліграфічного інституту (протокол №5 від 24.06.2024).

Перелік запитань до екзамену

1. Які основні етапи розвитку анатомічного ілюстрування можна виділити в історії?
2. Як анатомічне ілюстрування вплинуло на розвиток медичних знань та практик?
3. Які відомі художники і вчені зробили найбільший внесок у розвиток анатомічного ілюстрування?
4. Яку роль відіграло анатомічне ілюстрування в історії мистецтва?
5. Які основні системи організму людини ви знаєте і яку роль вони виконують?
6. Як структура органу пов'язана з його функціями?
7. Які ключові особливості кісткової та м'язової систем необхідно враховувати при їх ілюструванні?
8. Чому важливо точно зображати нервову систему і які її основні частини?
9. Які традиційні техніки анатомічного ілюстрування ви знаєте і в чому полягають їхні особливості?
10. Як використання графіту та туші впливає на точність і деталізацію анатомічних ілюстрацій?
11. Які сучасні методи цифрового ілюстрування використовуються в анатомії і які їх переваги?
12. Як поєднання традиційних та сучасних технік може покращити якість анатомічних ілюстрацій?
13. Які фактори впливають на вибір техніки для створення анатомічних ілюстрацій?
14. Які є основні принципи пропорцій у людському тілі, і як вони застосовуються в анатомічних ілюстраціях?
15. Як врахування пропорцій впливає на реалістичність анатомічних ілюстрацій?
16. Які техніки можна використовувати для відтворення глибини й об'єму в анатомічних ілюстраціях?
17. Що таке перспектива і які її основні принципи, що застосовуються в анатомічних ілюстраціях?
18. Як правильно використовувати перспективу для зображення різних частин тіла в анатомічних ілюстраціях?
19. Які основні анатомічні структури голови та шиї і як їх правильно ілюструвати?
20. Які анатомічні особливості потрібно враховувати при ілюструванні тулуба?
21. Як правильно зображати верхні кінцівки, враховуючи їх анатомічну будову?
22. Які основні структури нижніх кінцівок і які техніки використовуються для їх точного зображення?
23. Як врахування функціональних взаємозв'язків між частинами тіла впливає на анатомічні ілюстрації?
24. Які основні принципи потрібно враховувати при зображенні руху людського тіла?
25. Які техніки можуть бути використані для створення динамічних ілюстрацій, які передають відчуття руху?
26. Як правильно зображати взаємодію м'язів та суглобів під час різних типів руху?
27. Які є типи руху людини, і як їх враховувати при ілюструванні динамічних поз?
28. Які основні підходи до ілюстрування патологічних змін у органах і тканинах існують?
29. Як правильно зображати патології так, щоб вони були зрозумілі та точні для медичних спеціалістів?
30. Які етичні та художні аспекти потрібно враховувати при створенні ілюстрацій патологій?
31. Як знайти і реалізувати художній образ, який відображає суть патології, зберігаючи при цьому точність і зрозумілість?